

HUMAK®

OPINNÄYTETYÖ

Mitä on elänteatteri?
Opas uusille elänteatteriohjaajille

Jonna Taimela

Kulttuurituotannon koulutusohjelma

240 op

Arvioitavaksi jättämisaika

5/2024

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kulttuurituotannon koulutusohjelma

Tekijä: Jonna Taimela
Opinnäytetyön nimi: Mitä on elänteatteri? Opas uusille elänteatteriohjaajille
Sivumäärä: 34 ja 9 liitesivua
Työn ohjaaja: Jari Hoffren
Työn tilaaja: Elänteatteri Elmeri ry

Tässä opinnäytetyössä määritellään mitä elänteatteri on, sillä se on tiedettävästi Suomessa uusi käsite. Elänteatteri halutaan vakiinnuttaa terminä ja toimintana, joten opinnäytteen avulla kerätään ja luodaan tietoperustaa elänteatterille. Elänteatterilla on tahtotila laajentaa toimintaansa ja saada lisää elänteatteriohjaajia. Kehitystyön tuloksena tilaajalle tehdään opas uusille elänteatteriohjaajille. Opas kertoo mitä elänteatteri on ja miten voi ryhtyä elänteatteriohjaajaksi. Taustana tutkitaan eläimen erilaisia rooleja taiteessa ja kulttuurissa, jotta saadaan käsitys eläimien toimintaympäristöistä. Opinnäytetyön tilaaja on Elänteatteri Elmeri ry, joka tekee eläinavusteista ryhmätoimintaa ja teatteria useimmiten koirien kanssa.

Teoriaosuudessa käsitellään teatteria, eläinavusteisuutta sekä eläinten roolia yhteiskunnassa, taiteessa ja kulttuurissa. Elänteatterista on vain Elänteatteri Elmerin omaa tietoa, joten erotin teatterin ja eläimet toisistaan teoriaosuutta varten. Eläinavusteisuudesta on paljon tietoa ja vertailupintaa, jotka ovat elänteatterin toimintatapoja. Tietoperusta eläinten rooleista taiteessa ja kulttuurissa avasi kokonaiskuvaa eläimien monipuolisesta representaatiosta. Opinnäytetyössä käytettiin laadullista tutkimusta ja aineistonhankintamenetelmänä teemahaastattelua sekä havainnointia. Työhön haastateltiin elänteatteriohjaajaa, eläinavusteisuuden ammattilaista, kulttuurituottajaa ja teatteritoimijaa. Haastateltavat valittiin niin, että kokonaisuudessa on elänteatteriosajia eri osa-alueilta. Havainnointi mahdollistaa erilaiset näkökulmat eläinten representaatiosta taiteessa ja kulttuurissa. Havainnointiin valittiin mahdollisimman erilaisia taiteen ja kulttuurin muotoja: liikkuvaa kuvaa, kuvataidetta ja eläinkontakti kulttuuripalvelussa. Aineistoanalyysi toteutetaan teema-analyysinä, jonka avulla tunnistetaan keskeiset teemat kehitystyön tavoitteen saavuttamiseksi.

Kehitystyön tuloksena syntyy käyttäjäystävällinen opas uusille elänteatteriohjaajille. Opas on opinnäytetyön liitteissä ja se annetaan tilaajalle muokattavana versiona, jotta sitä voi päivittää tarvittaessa. Analyysissä todetaan, että eläinavusteisuuden tutkitut hyvinvointivaikutukset tekevät toiminnasta kannattavaa. Haastateltavien yhtenevä ajatus on eläinten korvaamaton arvo elänteatterissa hyvinvoinnin saavuttamiseksi. Opas on tehty tilaajan aitoon tarpeeseen ja otetaan käyttöön kesällä 2024. Kehitystyön tuloksena voidaan tutustua elänteatteriin ja aloittaa mahdollisesti tie elänteatteriohjaajaksi.

Asiasanat: hyvinvointi, ihminen-eläinsuhde, eläinten kouluttajat, teatteri-ilmaisu, draamamenetelmät

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Name of the Degree Programme

Author: Jonna Taimela
Title: What is animal theatre? A guide for new directors of animal theatre
Number of Pages: 34 and 9 attachment pages
Supervisor: Jari Hoffren
Commissioned by: Eläinteatteri Elmeri ry

This thesis goes over the definition of animal theatre, as it is a new concept in Finland. The Eläinteatteri Elmeri ry wishes to establish animal theatre as a term and a concept, so this thesis collects and creates a database for Eläinteatteri Elmeri ry. A guide for incoming directors of animal theatre will be made for the client as a result of the development work. The guide will contain information regarding what animal theatre is and how one can become a director of animal theatre. As background information, the thesis will examine the different roles of animals in art and culture to get an understanding of the operational environment of animals. The thesis was assigned by Eläinteatteri Elmeri ry, which does animal-assisted group activities and theatre, most often with dogs.

The theory portion discusses theatre, animal-assistance and the role of animals in our society, art and culture. All the information about animal theatre is sourced from Eläinteatteri Elmeri, so I separated the concepts of theatre and animals for the theory portion. A lot of information and baselines about animal assistance exists, which are incorporated into Eläinteatteri Elmeri's policies. Understanding the role of animals in art and culture opened the general understanding of the diverse representation of animals. The thesis was made using qualitative research and the methods of acquiring materials were focused interview and observation. Directors of animal theatre, professionals of animal assistance, a cultural manager and theatre personnel were interviewed for this work. The interviewees were chosen so they include animal theatre experts from different areas. For the observation, arts and culture were chosen as diverse as possible: moving pictures, visual arts and animal contact in cultural services. The analysis of the material is done as a thematic analysis, which helps to recognize all the essential themes to achieve the goal of the development work.

As the result of the development work, a new user-friendly guide for the incoming directors of animal theatre is born. The guide is in the appendices of the thesis and will be given to the client as an editable version, so it can be updated if needed. The analysis concludes that the studied health benefits of animal assistance make it profitable. The interviewed agree on the irreplaceable value of animals in animal theatre to achieve wellbeing. The guide was made to fill a true need of the client and will be put to use in the summer of 2024. The result of the development work allows familiarizing the reader with animal theatre and possibly starting a path to becoming a director of animal theatre.

Keywords: Wellbeing, human-animal relation, animal trainers, theater impression, drama methods

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	6
2	Eläinteatteri Elmeri.....	8
3	Eläinten rooli	9
	3.1 Eläimet yhteiskunnassa	9
	3.2 Eläinavusteinen toiminta.....	10
	3.3 Eläimet taiteessa ja kulttuurissa	11
	3.4 Teatteri	11
4	MENETELMÄT.....	13
	4.1 Aineiston hankintamenetelmät.....	13
	4.2 Aineiston analysointimenetelmät.....	15
5	ANALYYSI.....	17
	5.1 Eläinteatterin määritelmä	17
	5.2 Eläinteatterituotanto	20
	5.3 Eläinten rooli taiteessa ja kulttuurissa.....	25
	5.4 Eläinteatterin mahdollisuudet ja haasteet.....	26
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	29
	6.1 Jatkotoimenpiteet	29
	6.2 Arvio työn onnistumisesta	29
	LÄHTEET	31
	LIITTEET	34

1 JOHDANTO

Eläinteatteri Elmeri on tiettävästi Suomen ainoa eläinteatteri, minkä takia on tarvetta tutkia ja määritellä **mitä eläinteatteri on**, sekä mikä on **eläimen rooli taiteessa ja kulttuurissa**. Eläinteatteri yhdistää hyvinvointia ja kulttuuria, se tuo yhteen eläimet ja ihmiset teatterin avulla. Eläimet ovat olleet aina osana kulttuuria ja taidetta, joten koen tämän työn tarpeelliseksi kulttuurin kentälle. Hyvinvoinnin näkökulmasta kulttuuri voidaan nähdä esimerkiksi arvona ja merkityksenä itsenään tai välineellisenä edistämässä jotakin toivottua ominaisuutta (Branderburg 2008, 18). Taiteella ja taiteellisella toiminnalla on lukuisia tutkittuja hyvinvointivaikutuksia, kuten sosiaalinen osallistuminen, vuorovaikutustaitojen kehittyminen ja yksinäisyyden ehkäiseminen (Laitinen 2017). Tutkimuksia ja aineistoja eläimien hyvinvointivaikutuksista sosiaalialalla on paljon, mutta kulttuurituottajan näkökulma puuttuu. Opinnäytteessä keskiössä on eläimen rooli ja sen toimintaympäristönä taide ja kulttuuri.

Minun kytkökseni Eläinteatteri Elmeriin alkoi liiketoiminnan harjoittelulla, joten pääsin tutustumaan perin pohjin yhdistyksen toimintaan, ennen opinnäytetyön aloittamista. Havainnoin jo harjoittelun aikana yhdistyksen toimintatapoja ja mahdollisia kehitystarpeita. Aineistoa on kerätty haastatteleamalla teatteri-, eläin- ja kulttuurialan ammattilaisia, jotta saan kaikki näkökulmat ja ammattitaidon eläinteatterin uuden toimijan oppaaseen. Näkökulmia haetaan teatteritoimijalta, kulttuurituottajalta ja eläinavusteisen toiminnan ammattilaiselta. Haastatteluiden lisäksi aineistoa kerätään havainnoimalla eläimien rooleja taiteen ja kulttuurin eri muodoissa. Kehityksen tuloksena syntyy opas uusille eläinteatteriohjaajille, joka vastaa myös kysymykseen mitä on eläinteatteri. Eläinteatterin toiminnan laajentamisessa tulee olemaan tukena oppaan lisäksi tämä opinnäytetyö, sillä se yhdistää kulttuurituotannon ja eläinavusteisen toiminnan ominaisuudet. Kulttuurituotannon ja eläinavusteisuuden näkökulma avataan kulttuurituottajan haastattelulla ja alan tietoperustalla. Opas kertoo konkreettisesti mitä vaiheita ja kriteerejä vaatii, jotta voit aloittaa eläinteatteritoimijana. Opas liitetään opinnäytetyön liitteisiin.

Kehittämistyön avulla vastaamme kysymykseen mikä on eläimen rooli eläinteatterissa, samalla tutkitaan eläimen roolia yhteiskunnassa, taiteessa ja kulttuurissa. Millainen on eläimen representaatio taiteessa ja kulttuurissa? Eläimen roolin lisäksi tarkastellaan eläinteatterituotantoa ja eläinteatterin kehittämismahdollisuuksia. Yhdistyksen toimintaa on tarkoitus laajentaa muualle Suomeen. Toteuttamani opas on ensiaskel eläinteatteritoimijaksi. Opas rakentuu Eläinteatteri Elmerin arvojen ja toimintatapojen mukaisesti.

2 ELÄINTEATTERI ELMERI

Eläinteatteri Elmeri ry on vuonna 2012 perustettu turkulainen yhdistys, joka tuottaa kiertävää eläinavusteista teatteria, työpajoja ja kesäleirejä. Eläinteatteri Elmeri on tietävästi Suomen ainoa eläinteatteri. Eläinteatteri Elmerin perustivat sen aikaisessa Tuorlan opistossa (nykyinen Livia) hyvinvoinnin tuottamista eläinten avulla opiskelleet Satu Nesteoja ja Iina Lappalainen. Eläinavusteisuus toteutuu pääasiassa hallituksen puheenjohtaja Minna Tuomarmäen Lucifer- ja Piika-koirien kanssa, mutta mukana on myös muita koiria ja kesäleireillä hevosia. Eläinavusteista teatteria tehdään tilauksesta eri tarpeisiin kuten ryhmäytymiseen tai kesäleiritoimintaan. Toiminta on painottunut 1.–6. -luokkalaisille lapsille, mutta toimintaa on tarkoitus tarjota kaiken ikäisille. Toiminta rakentuu eläinavusteisuudesta, teatterista, improvisaatiosta, vuorovai-
kutuksesta, läsnäolosta, itseilmaisusta, elämyksestä, luovuudesta, itsensä kehittämisestä ja ryhmäytymisestä. Eläinteatterin toiminnassa opetellaan kohtaamaan koiria ja kommunikoidaan niiden kanssa. Samalla osallistuja oppii syventämään sosiaalisia taitoja, ystävällisyyttä, määrätietoisuutta ja empatiaa. (Eläinteatteri Elmeri 2024.)

Eläinteatteri Elmerin toimintaympäristö on kaikkialla, missä voi harjoittaa teatteri- ja ryhmätoimintaa eläinavusteisesti. Toimintaympäristö voi olla sosiaali- ja terveysalalla, taide- ja kulttuurialalla sekä opetusympäristöissä. Paikkana voi olla toimia esimerkiksi vanhainkodit, vapaa-ajan toimitilat, leirikeskukset, koulut, päiväkodit ja terveyskeskukset. Eläinteatterissa on aina eläimiä mukana, joten toimitilojen täytyy sallia eläimet.

3 ELÄINTEN ROOLI

Eläinteatteri Elmeri ry on ainoa eläinteatteriksi itseään nimittävä toimija. Teatterista ja eläimistä löytyy paljon aineistoja erikseen, mutta ei eläinteatterista. Teorian saamiseksi on erotettu eläimet ja teatteri toisistaan, kuitenkin opinnäytetyön punainen lanka pitää huolta, että johtopäätökset ja analyysi on kohdistettu eläinteatteriin. Teatteri on kaikille jokseenkin tuttu käsite ja jokaisella on omat mielikuvat siitä. Eläimet ovat monille läsnä elämässä enemmän tai vähemmän, monille myös erittäin merkityksellisiä. Mitä tarkoittaa, kun nämä kaksi yhdistää ja ne toimivat yhteistyössä?

3.1 Eläimet yhteiskunnassa

“Jokainen eläin on subjekti.

Se on: oman elämänsä keskipiste,

itsensä puolustaja,

varuillaan joka suuntaan niin kuin sinä ja minä.

Omanarvontuntoinen:

En sallisi itseään loukattavan. (--)”

Eeva Kilpi, *Animalia* (Kilpi 2015, 7-8)

Ensimmäinen kappale Kilven (2015) runosta kiteyttää tarpeen analysoida eläimen asemaa yhteiskunnassamme. Ihminen on etäantynyt eläimien tarjoamista rikkauksista, kun kohtaa eläimen vain objektina ja valta-asema on ihmisellä. Rikkaimmillaan eläimen läsnäolo yhteiskunnassamme esiintyy niin, että ihminen kokee uteliaisuutta, iloa ja kunnioitusta eläintä kohtaan. Ihmisen kokema maailma on usein hyvin ihmislähtöinen. Jos asettaisimme eläimet myös objektiivisista subjektiivisiksi, se avartaisi eläimien luomia mahdollisuuksia. Mistä tahansa on kyse, kun avarramme näkökulmia, se avaa aina lisää ovia. Kapitalistinen maailma mahdollistaa, että rahaa vastaan voimme ostaa prosessoituja eläimiä ruuaksi kauppojen hyllyiltä, täten eläin on hyvin konkreettisesti läsnä. Ristiriitaa aiheuttaa eläinten erilaiset läsnäolon muodot. Toisessa kontekstissa eläin on ihmiselle inhimillinen ja toisessa objekti. Esimerkkinä koira on ihmisen perheenjäsen, kun samalla hän syö illalliseksi lihapullia. (Aaltola & Keto 2015, 8-9.) Nykypäivän suorituskeskeisessä yhteiskunnassa etsitään kaikin keinoin tapaa voida hyvin ja

olla läsnä. Etsiessäni taustaa eläinavusteista toiminnasta, eniten vastaan tuli tutkimuksia, miten eläimet parantavat hyvinvointia. Eläimet tuovat lisäarvoa hyvinvointiin ja taiteen tuottamiseen, joka on yksi eläinteatterin uniikki ominaisuus. Eläimet ovat eläinteatterissa keskiössä, ei teatterin lisäosa, vaan lähtökohta toiminnalle. Eläinteatteri toiminta toteutuu eläinten ehdoilla, vuorovaikutuksessa ohjaajan ja osallistujien kanssa.

3.2 Eläinavusteinen toiminta

Eläinavusteisuus tarkoittaa toimintaa, missä eläin on oleellisesti mukana edistämässä ihmisen hyvinvointia. Toteutumismuotoja on erilaisia: ammatillisia, virkistys- ja vapaaehtoistoimintaa. Ammatillinen eläinavusteinen toiminta vaatii koulutuksen, jolloin toiminta on tavoitteellista, suunnitelmallista ja dokumentoitua. Ammatillista eläinavusteisuutta on sosiaali- ja terveysalalla, kasvatus- ja opetusalalla sekä yleisen hyvinvoinnin edistämisessä. Ammatillisessa toiminnassa on kriteerejä turvallisuuden, vastuullisuuden ja eettisyyden kannalta. Eläinavusteinen vapaaehtois- ja virkistystoiminta on vapaamuotoisempaa eli sille ei ole tarkkoja tavoitteita tai sitä ei dokumentoida. Eläinavusteisuuden lähtökohtana on osallistuvan eläimen kokonaisvaltainen hyvinvointi ja motivaatio osallistua. Sosiaali- ja terveysalan eläinavusteisuutta käytetään monipuolisesti eri työympäristöissä toimintakyvyn lisäämiseen, mielialan kohentamiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn. Eläinavusteinen kasvatus ja opetus ovat käytäntöjä, joissa eläin osallistuu kasvatustalouden toimintaan kouluissa, oppilaitoksissa ja varhaiskasvatuksessa. Toiminta noudattaa opetussuunnitelmaa, opetushallituksen suosituksia ja koulukohtaisia ohjeita. Kasvatus- ja opetusympäristössä eläimen työparina voi olla opettaja, kuraattori tai oppilaanohjaaja. Terveyttä ja hyvinvointia edistävissä palveluissa voidaan hyödyntää eläinavusteisuutta eikä toimijalla tarvitse välttämättä olla sosiaali-terveys- tai kasvatustalouden tutkintoa. Ilman tutkintoa toiminta vaatii kuitenkin kykyä työskennellä ihmisten ja eläinten kanssa. Palvelu ilman tutkintoa voi olla esimerkiksi harrastetoimintaa lapsille ja nuorille, hyvinvointipalveluita yksityisasiakkaille, työnohjausta ja yksilö- tai työyhteisövalmennusta. Vapaaehtois- ja virkistystoimintaa voi myös toteuttaa ilman tutkintoa. Se voi olla esimerkiksi kaverieläintoiminta, eläinvierailut hoivapalveluissa ja vierailut eläintiloilla. (Lipponen, Raukola-Lindblom, Ikäheimo, Mattila-Rautiainen, Vainio & Paasonen, 2023).

3.3 Eläimet taiteessa ja kulttuurissa

Kulttuuri on moninainen käsite ja se voidaan tulkita monella eri näkökulmalla. Suuressa kuvassa kulttuurilla voidaan käsittää kaikki inhimillinen toiminta. Lähemmin tarkasteltuna kulttuuri yhdistetään arvoihin, merkityksiin, perinteisiin ja elämänmalleihin. Konkreettisesti kulttuuri ilmenee esimerkiksi elokuvina, kirjallisuutena, mediana, muotoiluna, teatterina, musiikina, ja arkkitehtuurina. Kulttuuri on kaikkialla missä me haluamme sitä nähdä. (Branderburg 2008, 16). Taiteen ja kulttuurin määritelmä on erittäin subjektiivinen, sillä taiteen kokijan kokemukset ja arvot vaikuttavat miten kukin näkee maailman.

Eläimiä on ollut kautta aikojen mukana ihmisen elämässä, siksi myös osana kulttuuria ja taideetta. Eläimiä on löytynyt maailman vanhimmasta luolamaalauksesta Indonesiasta 45 000 vuoden takaa (Kerttula 2021). Väisänen (2023) pohtii opinnäytetyössään eläinten representaatiota eri näkökulmista esittävässä taiteessa: ihminen esittää eläintä, esine esittää eläintä ja eläin esittää itse eläintä. Eläimiä esiintyy edellä mainituissa rooleissa elokuvissa, kuvataiteessa, esittävässä taiteessa, valokuvissa ja kirjallisuudessa. Kulttuurissa eläimiä esiintyy symboleina, metaforina, uskonnoissa ja mytologiassa. Pesonen (2023) tutkii Suomen evl. kirkon tutkimusjulkaisussa uskontoperinteiden eläinsuhteiden moninaisuutta, jossa näkyy myös pohdinta eläimen roolista.

3.4 Teatteri

Teatterille on monia määritelmiä ja sen rajaaminen on haasteellista. Suuressa kuvassa teatteri käsittää kaiken esittävän taiteen, kuten näytelmät ja tanssin. Teatteri on tunteiden ja taiteen ilmaisua taiteilijan omalla näkemyksellä. Kuka rajaa määritelmän teatterista?

“Teatteriesitys ei ole valmis ennen kuin se tuodaan kosketuksiinsa yleisön kanssa, joka omalla kokemuksellaan täydentää sen valmiiseen muotoonsa” (Leinonen 2010).

Leinonen (2010) määrittelee teatterin kokonaiseksi vasta kun esityksellä on yleisö. Yleisö tekee teatterista esittävän taiteen. Se mitä näyttelijä tai muu taiteilija esittää yleisölle on vapaasti toteutettavissa, mutta se määritellään teatteriksi. Käsitykseni teatterista on tarkasteleva, kokemuspohjaa on ollut teatterin kokijana ja tuottajaharjoittelijan roolissa. Tutkiessani aineistoja mitä teatteri on, huomaan että määrittelyt ovat hyvin monimuotoisia, jopa abstrakteja. Määritelmät ovat laajalti kokemus- ja tunnepohjaisia. Objektiivinen kokemus teatteritoimijoista on se, että

teatteritekijät ovat hyvin heittäytyviä ja intohimoisia teatteria kohtaan. Teatteria voidaan määritellä katsojan tai tekijän näkökulmasta, jolloin määritelmä voi olla hyvin erilainen. Teatteri on taidetta ja kulttuuria, jolloin päästään jatkamaan pohdintaa mitä on taide ja kulttuuri. Taide on tapa ilmaista omaa näkemystään, joka kuvastaa hyvin teatteria. Taide ei välttämättä tarvitse yleisöä, mutta teatterin vuorovaikutus eli yleisö tekee siitä teatteria. Eläinteatterista tekee teatterin sen vuorovaikutteisuus yleisön tai ryhmäläisten kautta. Ilman vuorovaikutusta se olisi vain eläinavusteinen toimija ja eläin. Eläinteatteria määritellessä pohdittiin rajaako teatteri liikaa, mutta teatteri ei ole teatteria ilman vuorovaikutusta, joka on myös eläinteatterin ydin. Eläinteatteri on vuorovaikutusta eläimen, toimijan ja yleisön kanssa. (Leinonen 2015.)

4 MENETELMÄT

Tärkeintä on, että lukija pystyy seuraamaan, miten tulokset ja tuotokset ovat syntyneet (Humak 2024).

Tämän opinnäytetyön aineiston hankinta- ja analysointimenetelmät on valittu niin, että saadaan vastaus tutkimuskysymyksiin mitä eläinteatteri on sekä mikä on eläimen rooli taiteessa ja kulttuurissa. Kun määritellään merkitystä, kokemusta, näkemystä, prosessia ja ilmiöitä, sitä ei voi tutkia numeroiden ja tilastojen avulla. Tutkimusmenetelmät ovat laadullisia, sillä vastauksia halutaan niiden luonnollisessa ympäristössä ja syvällisesti. Aineistonhankintamenetelminä ovat teemahaastattelut ja havainnointi. Haastatteluiden avulla saatiin ajankohtaista tietoa ammattilaisilta, joilla on tietämystä eläinteatterin eri osa-alueista. Havainnoinnin avulla tutkittiin eläinten representaatiota tällä hetkellä, eli miten eläimet esitetään tai kuvataan. Aineistoa analysoin teema-analyysin keinoin tietoperusta tukena. Kun aineistonkeruu oli tehty, hyödynsin ajatuskarttaa, jotta sain neljä tärkeintä teemaa. Tietoperusta on perusteltua tietoa ja lähteitä, joita käytetään opinnäytetyön menetelmien tueksi ja johtopäätöksiin.

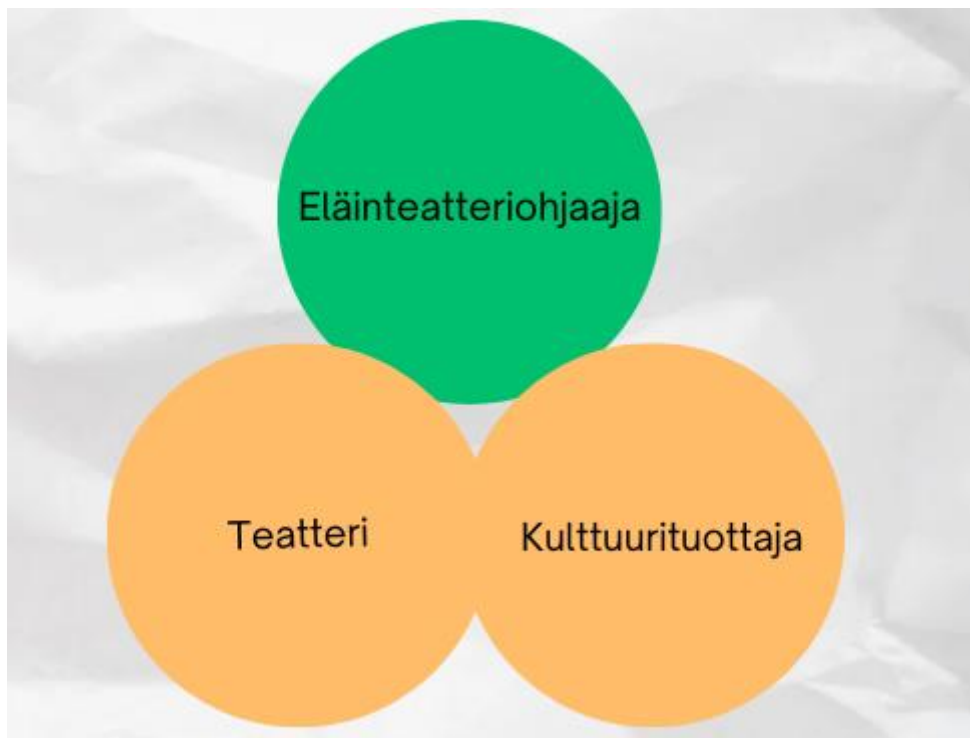
4.1 Aineiston hankintamenetelmät

Teemahaastattelut

Valitsin haastattelun yhdeksi aineistonhankintamenetelmäksi, koska halusin saada tuoretta tietoa alan toimijoilta. Osa haastateltavista on tehnyt yhteistyötä eläinteatterin kanssa, joten he ymmärtävät mitä eläinteatteri on. Halusin kuitenkin pääasiassa tuoretta näkökulmaa, jotta aineisto on kehittävä. Haastattelu on aineistohankintamenetelmä, jossa tutkija osallistuu vuorovaikutteisesti aineiston tuottamiseen (koppa.jyu.fi 2021). Halusin toteuttaa haastattelut vuorovaikutteisesti, ei vain kysymys-vastausrungolla. Annoin haastatteluille tilaa ja aikaa, mikäli keskustelu vaati lisäkysymyksiä tai muuta ajankohtaista keskustelua.

Eläinteatterissa toimii erilaisia ammattilaisia, jotta sen toimintamalli toteutuu. Haastateltavaksi valittiin eläinteatterin eri osa-alueiden tekijöitä. Haastateltavana oli Eläinteatteri Elmerin hallituksen puheenjohtajan Minna Tuomarmäki, eläinavusteisen toiminnan moniammattilainen Kirsi Niittymäki, kulttuurituottaja Tina Salminen ja Turun ylioppilasteatterin varapuheenjohtaja Elina Iso-Järvenpää. Haastatteluista muodostuu eläinteatteritoiminnan osaajien näkökulma. Halusin haastateltavaksi Eläinteatteri Elmerin nykyisen toimijan, kulttuurituottajan, eläinavusteisen toiminnan ammattilaisen ja teatteriosaaajan.

Tein vertailuanalyysia kulttuurituottajien opinnäytetöiden haastatteluista, joiden avulla luonnostelin oman haastattelurakenteen, joka auttaa vastaamaan tutkimuskysymyksiini. Haastattelurakenteesta lähdin työstämään jokaisella haastateltavalle oman version, esimerkiksi kulttuurituottajalle kulttuurituotannon näkökulmaa haastatteluun. Haastatteluni Eläinteatteri Elmerin hallituksen puheenjohtaja Minna Tuomarmäen kanssa oli kaikkein laajin ja muista poiketen haastattelu toteutettiin kasvotusten. Haastattelu toteutettiin Turussa Humakin kaikille avoimessa luovassa tilassa. Haastattelu kesti kaksi tuntia ja se äänitettiin tehden samalla muistiinpanoja. Ensimmäisen haastattelun pohjalta osasin suunnitella ja ajoittaa haastattelut tarkkaan raamiin. Eläinavusteisen toiminnan toimijaa, kulttuurituottajaa ja teatteritoimijaa haastateltiin tunnin kestävässä etähaastattelussa, jotka nauhoitettiin litterointia varten. Haastattelujen ohessa tein muistiinpanoja.

Kuva 1. Kuvassa kuvataan kolmen ammattilaisen ääntä aineiston hankinnassa: eläinteatteriohjaaja, teatteri toimija ja kulttuurituottaja.

Havainnointi

Havainnointia tapahtuu missä tahansa ympäristössä, tässä tapauksessa taide ja kulttuuriympäristössä. Se voi olla järjestelmällistä, kun havainnoija toteuttaa sen ennalta määritellyn suunnitelman mukaan tai se voi olla epämuodollista ja avointa, jolloin havainnoija tarkkailee ilman tarkkaa suunnitelmaa. Havainnointi voi olla vuorovaikutteista tai passiivista, jolloin havainnoija ei reagoi ympäristöönsä. Havainnointi voi olla hyvin avointa, mutta täytyy tietää, onko havainnointi oleellista tutkimuskysymyksen kannalta. Havainnointi tukee muita tutkimusmenetelmiä ja mahdollistaa laajemman ymmärryksen tutkittavasta aiheesta. (Hämeenaho, Koskinen-Koivisto, Mäkinen & Väkeväinen 2022.)

Tein pohdintaa siitä, miten saisin mahdollisimman erilaiset näkökulmat eläinten representaatiosta taiteessa ja kulttuurissa. Taiteita ja kulttuuria on olemassa loputon määrä, joten eläimien roolia niissä voisi analysoida loputtomiin. Halusin valita mahdollisimman erilaiset taiteen ja kulttuurin muodot: liikkuvaa kuvaa, kuvataidetta ja eläinkontakti kulttuuripalvelussa. Valitsin elokuvan, taidenäyttelyn ja eläintilan, joissa on oleellisessa roolissa eläimiä. Elokuvaksi valitsin vuonna 2024 Oscar-palkitun teoksen nimeltä Putoamisen anatomia, jossa näytteli Messi-koira. Messi palkittiin Cannesissa parhaana koiranäyttelijänä ja se pääsi Oscar-gaalaan kutsuvieraana (hs.fi 2024). Valitsin kuvataiteen havainnointiin kevään 2024 näyttelykokonaisuuden Haltian museosta, joka sisältää näyttelyt Suomen luonto, Boreaaliset sivilisaatiot ja ‘Suo, kuokka ja some’ (Museot 2024). Kulttuuriympäristössä eläin kohtaamiseen valitsin Fallkullan kotieläintilan, joka on Helsingin kaupungin kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan nuorisopalvelujen toimipiste (Nuorten Helsinki 2023). Elokuvassa koira esittää koira eli on eläin, näyttelyssä eläimet ovat tarkastelun kohteena eli objekteja ja kotieläintilalla eläimet ovat esillä omana itsenään. Havainnoinnissa oli suurennuslasin alla eläimien erilaiset roolit eri taiteen ja kulttuurin muodoissa.

4.2 Aineiston analysointimenetelmät

Teema-analyysi

Toteutan teema-analyysin keräämäni tiedon pohjalta, saaden yhtenäisen vastauksen mitä tutkimuskysymyksiini ja soveltaa sitä oppaan toteutuksessa. Eläinteatterin määritelmän lisäksi analysoin eläimen roolia kulttuurituotannon, teatterin ja eläinavusteisen toiminnan näkökulmasta. Analysoinnin tukena hyödynnän eläinavusteisuuden, teatterin ja kulttuurituotannon julkaistuja aineistoja. Teema-analyysissä tutkimusaineistosta määritellään keskeiset aiheet, joiden alle aineisto jaotellaan ja analysoidaan. Teemoittelun tavoitteena on tunnistaa keskeiset teemat, jotka

auttavat vastaamaan tutkimuskysymykseen. (Kirsi Juhila 2024.) Menetelmä mahdollistaa joustavan tavan jäsenellä laadullista aineistoja ja tunnistaa keskeiset näkökulmat tai ilmiöt tutkimuksen kohteesta. Teemoittelun tavoitteena on löytää oleelliset havainnot, joilla vastataan tutkimuskysymykseen sekä saadaan taustaa opinnäytetyön kehitystyöhön.

Päädyn seuraaviin teemoihin, jotta sain raamit aineistoille analysointiin ja tulkintaan:

Eläinteatterin määritelmä

Eläinteatterituotanto

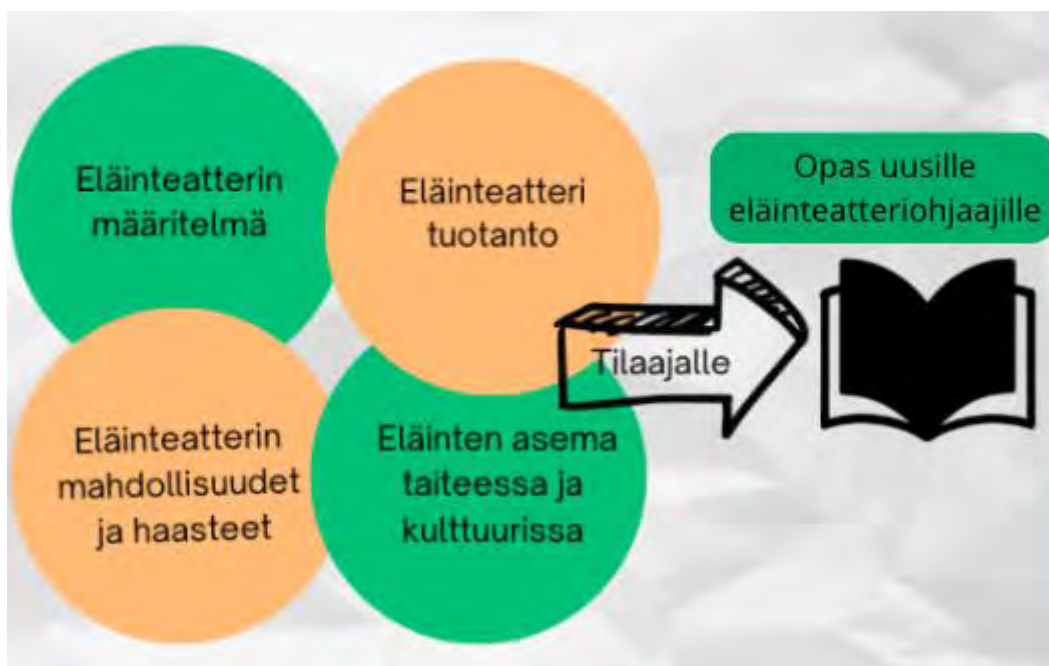
Eläinten asema taiteessa ja kulttuurissa

Eläinteatterin mahdollisuudet ja haasteet

5 ANALYYSI

Toteutan haastatteluiden ja havainnoinnin analysoinnin jakamalla ne teemoihin, jotka olen määritellyt hyödyllisiksi koskien kehitystyötä ja tutkimuskysymyksiä. Tuloksien pohjalta toteutetaan opas uusille elänteatteriohjaajille. Analysoin ensin haastatteluita ja havainnointia erikseen, sen jälkeen kokonaisuutena valitsemieni teemojen avulla. Teemat mahdollistavat tarkastelunäkökulman, jonka avulla päästään kehitystyön tavoitteeseen. Analysoin elänteatterin määritelmää, elänteatterituotantoa, eläinten roolia taiteessa ja kulttuurissa, sekä elänteatterin kehitysmahdollisuuksia.

Kuva 2. Kuvassa visualisoidaan aineistonanalyysin toteutusta, joka on teema-analyysin. Kuvassa näkyy neljä valittua teemaa: elänteatterin määritelmä, elänteatteri tuotanto, elänteatterin mahdollisuudet ja haasteet sekä eläinten asema taiteessa ja kulttuurissa. Tilaaajalle tehdään opas uusille elänteatteriohjaajille.

5.1 Elänteatterin määritelmä

Haastateltavilla oli omaan ammattitaitoonsa kohdennetut kysymykset, mutta tavoitteena oli kuitenkin saada aineistoa samoihin teemoihin, eli tässä tapauksessa **elänteatterin määritelmään**. Elänteatteritoiminta on teatteria koiran kanssa, esityksiä ja ryhmätoimintaa, Elänteatteri Elmeri ry:n hallituksen puheenjohtaja Minna Tuomarmäki(2024) tiivistää. Tällä hetkellä

toiminta tapahtuu koiran kanssa, mutta se ei ole kriteeri toiminnalle. Iso-Järvenpää (2024) toteaa, että eläinten monipuolisuus olisi toivottavaa, sillä se pienentää kohderyhmää vain koiraihmiin. Toiveena on, että Eläinteatterin piirin tulisi osaavia toimijoita, muidenkin kuin koirien kanssa. Käsittelen teemoja koiran kautta, koska tämänhetkisessä toiminnassa on pääasiassa koiria. Eläinteatterin esityksessä koiralla on keskeinen rooli tarinassa, jossa on mukana ihmisiä. Ryhmätoiminta on ryhmän kesken tehtyä teatteritoimintaa, hyödyntäen draamakasvatuksen menetelmiä ja eläinavusteista toimintaa. Yhdistelmää hyödynnetään luovasti ja joustuen. (Tuomarmäki 2024.) Draamassa hyödynnetään teatterin keinoja, se on vuorovaikutteinen ja kokemuksellinen tapa opettaa. Opetustilanteet draamassa ilmenevät teatterin mukaisesti kuviteluissa tilanteissa, joissa osallistujat ovat rooleissa tai omana itsenään. (Opetushallitus 2024.)

Kysyin haastateltavilta eläinteatterin **tarpeesta ja tarkoituksesta**, toki jokaisella haastateltavalla oli eri ammattinäkökulma. Hyvinvointi, taide, eläimet ja viihtyminen nousivat kaikkien vastauksista, mutta eri huomioilla. Niittymäki (2024) huomioi lasten ja nuorten etäännyneestä suhteesta eläimiin ja luontoon, jota hän on havainnoinut opetustyössään Livian eläinlalla. Hän korostaa läsnäolemisen eläimen kanssa tärkeäksi, jotta ymmärtää miten eläimiä kohdataan. Kulttuurituottajan näkökulma oli, että kohderyhmille tulee brändätä eläinteatterin tarve ja tarkoitus, joka voisi olla esimerkiksi tutkitut hyvinvointivaikutukset (Salminen 2024). Eläinteatteri on eläinavusteista, joten sillä on sen hyvinvointivaikutukset. Eläinavusteisuuden hyvinvointivaikutuksia on esimerkiksi stressin väheneminen ja se edistää vuorovaikutustaitoja (Luke 2022). Eläinavusteisuus on vain toinen puoli eläinteatteria, toinen puoli on teatteri. Teatteri puoli käsittää taiteen ja ilmaisun toiminnassa, jotka ilmenevät esityksinä ja ryhmätoiminnan toimintatavoissa.

Oppaassa käsitellään eläinteatterin toiminnan tarkoituksia, jotka on terävöitetty keräämäni aineiston avulla. Eläinteatterin toiminnan määrittelyyn hyödynnettiin eläinavusteisen toiminnan, kulttuurituottajan ja teatteritekijän osaamista. Tuomarmäki (2024) nykyisenä toimijana painottaa, että toimintaa halutaan monipuolistaa erilaisella osaamisella: eläinohjaajia, teatteri-ilmaisun ohjaajia, yhteisöpedagogeja, kulttuurituottajia, lähihoitajia. Oppaassa halutaan selventää, mitä kaikkia mahdollisuuksia on toimia eläinteatterissa, sillä ensikertalaiselle “eläinteatteri”, voi antaa suppeamman mielikuvan kuin mitä se on. Toiminta ei rajaudu vain näyttelijöihin ja koiranohjaajiin, tavoitteena olisi saada ohjaajapareja. Esimerkiksi toimintaterapeutti voi ottaa

osaksi kuntoutusohjelmaa eläinteatteriharjoitteita, eikä hänen tarvitse kokonaisvaltaisesti toteuttaa eläinteatteria omassa toiminnassaan (Tuomarmäki 2024). Eläinteatterissa voi toimia:

- Eläinalan ammattilaiset kuten eläinohjaaja tai -kouluttaja
- Teatteri-ilmaisun ohjaaja ja muut teatterialan toimijat
- Yhteisöpedagogi, sosionomi, nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja
- Sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset
- Kulttuurituottaja
- Opetus- ja kasvatusala

Kuva 3. Kuvassa on kolmio missä on jokaisella kulmalla eri osaaja, jotka voivat muodostaa yhdessä eläinteatteriohjausta: ryhmänohjaaja, eläinavusteinen ohjaaja ja teatteri- sekä draamaohjaaja.

Eläinteatteriohjaajan (kuva 3) ei tarvitse olla monen alan osaaja, vaan se voi muodostaa työparin toisen harrastajan tai ammattilaisen kanssa. Kun toimija toimii yksin, on hänellä oltava osaamista eläimien kanssa työskentelystä ja osaamista toimia ihmisten kanssa. **Eläinteatteriohjaus vaatii yhden eläinavusteisen toimijan ja eläintyöparin**, tämän lisäksi aiempien esimerkkien mukaisia työpareja voi olla ohjaajapareina. Eläinavusteisuutta (kuva 4) on monella eri osaamisalueella, johon voi kouluttautua:

- Eläinavusteinen sosiaali- ja terveysalan työ: kuntoutus ja terapia, muut sosiaali- ja terveysalan palvelut.
- Eläinavusteinen kasvatus ja opetus: kasvatus, opetus ja opiskelijahuolto
- Eläinavusteinen hyvinvoinnin edistäminen: valmennus, ohjaus ja hyvinvointipalvelut
- Eläinavusteinen vapaaehtois- ja virkistystoiminta: kaverieläintoiminta ja eläinvierailut.

Eläinavusteinen toimija

Mitä kriteerejä on eläinavusteiselle toimijalle ja koira työparille.

Koiran testaus

Koiran tulee suorittaa soveltuvuuskoe, että se sopii luonteensa ja osaamisensa puolesta eläinavusteisuuteen. Soveltuvuus kokeessa asiantuntijat arvioivat koiran soveltuvuuden erilaisten tehtävien avulla. Kokeessa kartoitetaan:

- Koiran reagointia erilaisiin pintoihin ja ääniin.
- Omistajan ja koiran yhteistyötä.
- Koiran suhtautumista muihin ihmisiin.
- Onko koira pelokas tai aggressiivinen.

Kokeen tarkoitus on testata sopivat lähtökohdat eläinavusteisuuteen, eli peruskasvatus toteutuu. Soveltuvuuskokeen läpäisy on vihreä valo, että koira soveltuu toimintaan. Soveltuvuuskoetta toteuttaa Koira kasvatus ja kuntoutustyössä ry

(Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry 2022)

Ohjaajan koulutus

Eläinavusteisuutta on monella eri osaamisalueella, johon koulutautua:

- Eläinavusteinen sosiaali- ja terveysalan työ: kuntoutus ja terapia, muut sosiaali- ja terveysalan palvelut.
- Eläinavusteinen kasvatus ja opetus: kasvatus, opetus ja opiskelijahuolto
- Eläinavusteinen hyvinvoinnin edistäminen: valmennus, ohjaus ja hyvinvointipalvelut
- Eläinavusteinen vapaaehtois- ja virkistystoiminta: kaverieläintoiminta ja eläinvierailut.

(Eläinavusteinen työ ry 2022)

Koiran lukutaito

Kun työparin on koira, pitää osata ymmärtää ja kommunikoida koiran kanssa molemmin puolisella luottamuksella. Eläinavusteisuus toteutetaan eläimen ehdoilla, ei kustannuksella. Tähän taitoon kuuluu myös ymmärrys eläimen hyvinvoinnista ja sen perustarpeista. Perustarpeiden lisäksi työn on oltava koiralle mieltuisaa ja motivoivaa. Kaikki koirat eivät sovellu työpariksi eläinavusteisuuteen.

Kuva 4. Sivü oppaasta, jossa kerrotaan mitä on eläinavusteinen toimija. Tietoperustaa eläinavusteisuudesta kappaleessa 3.2. (Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry 2022).

Eläinteatteri on monipuolinen, sillä se ilmenee teatterin ja draaman keinoin. Menetelmiä hyödynnetään ryhmätoiminnan harjoitteissa ja teatteriesityksen toteutuksessa. Eläinteatteri on ryhmätoimintaa ja esityksiä teatterin ja draaman keinoin, eläimien ja ihmisten hyvinvointi etusijalla. Teatterin ja draaman keinoja avataan seuraavassa kappaleessa.

5.2 Eläinteatteriutuotanto

Lähtökohdat

Tässä kappaleessa annan ääntä kulttuurituottajalle ja teatterille, muistaen kuitenkin tilaajan toiveet ja tarpeet. Mikä on eläinteatteriutuotanto? Mitä vaatii eläinteatteriutuotanto? Miten tuotanto

tehdään niin, että toiminta on eettistä? Aina kun eläin on mukana, on tiedostettava, että tarpeet ja vaatimukset eivät ole samat kuin ihmisillä.

Eläinteatterituotannon tuloksena syntyy eläinteatteriesitys. Teatteri ilmenee lukemattomina olomuotoina ja merkityksinä yksilöille, yhteisöille ja yhteiskunnalle (Rentola 1993, 19). Iso-Järvenpää (2024) määrittelee teatterin esittäväksi taiteeksi kaikissa liikkeiden, äänten ja dramaturgian muodoissa. Eläinteatterituotantoon kuuluu vähintään yksi eläin, tällä hetkellä se on koira. Toiveena ja tavoitteena on kuitenkin, että eläinteatterin piiriin tulisi muidenkin eläimien kanssa työskenteleviä ja harrastavia. Salminen (2024) toivoo, että eläinkulttuuri voisi olla vapaampaa, sillä monesti koirat kielletään julkisissa paikoissa. Lähtökohdat eläinteatterituotantoon on eläinavusteisuuden kriteerien täytyminen, joita käsiteltiin aiemmassa kappaleessa. Eläimien osallisuus pitää ottaa alusta alkaen mukaan käsikirjoituksessa ja roolituksessa. Iso-Järvenpää (2024) toteaa, että kuten jokainen teatterituotanto, on myös eläinteatterituotannolla erilaiset ja yksilölliset kriteerit. Ei voida siis sanoa tiettyä ohjeistoa, joka toteutuisi joka tuotannossa. Eläimen testaus ja koulutettu ohjaaja ovat aina välttämättömiä. Seuraavat ominaisuudet tulisi olla eläinteatteriesitystä tehdessä:

Kuva 5. Kuvassa on oppaaseen tehty sivu, jossa kerrotaan eläinteatteriohjaajan ominaisuuksia. Eläinteatteriohjaajan ominaisuuksia on ryhmän ohjaaminen, toimii eläintyöparin kanssa, hyödyntää draaman- ja teatterin menetelmiä, priorisoi eläimen hyvinvoinnin, eläimen lukutaito ja luovuus.

Tuotanto

Kävimme Iso-Järvenpään (2024) kanssa teatterituotannon kaaren läpi ja tartuimme huomioihin, joita tulee eläinavusteisessa teatterissa ottaa huomioon. Teatterin äänen lisäksi käsitelimme eläinteatterituotantoa kulttuurituotannon näkökulmasta. Iso-Järvenpään (2024) näkemykset ovat teatterin tuotannollista puolta, joten näkemykset ovat hyvin lähellä kulttuurituottajan kanssa. Salmisella (2024) on kokemusta Eläinteatteri Elmeristä, sillä hän on tehnyt aikoinaan mainosmateriaaleja ja markkinointia freelancerina.

Kulttuuri ei ole vain taidetta, vaan myös historiaa ja yhteisöjen pohinää. Kulttuurin avulla voidaan tuoda omaa identiteettiä esille. Kulttuurituottaja yrittää tehdä mahdollisimman paljon, sillä pienellä rahalla mitä saa.

(Salminen 2024).

Huomioitavaa eläinteatterituotannossa teatterin ja kulttuurituotannon näkökulmasta:

- Eläimien hyvinvointi, josta eläinten ohjaaja on vastuussa.
- Eläimen ohjaaja ohjaa eläintä ja ryhmää sekä miten eläimen kanssa työskennellään, sillä muulle työryhmälle eläinavusteisuus voi olla täysin uutta.
- Varautuminen ja ennakointi, jos eläin sairastuu tai ei kykene esiintymään.
- Koko työryhmän tiedotus eläimien osallisuudesta tuotannossa, huomioon ottaen allergiat ja motivaatio työskennellä eläimien kanssa.
- Työryhmä ymmärtää, että tuotannossa on eläimiä. Esimerkiksi äänitasoissa ja liikkumisessa.
- Eläimet ovat yksilöitä ja huomioidaan esityskohtaisesti. Esimerkiksi pystyykö eläin työskentelemään lasten kanssa.
- Toistot ja kärsivällisyys ovat osa eläinavusteista työskentelyä, otetaan huomioon koko tuotannon aikataulutuksessa harjoituskaudesta esityksiin.
- Eläimien kanssa työskentelyn pitää olla vapaaehtoista, jotta se on turvallista kaikille osapuolille.
- Tilojen, lavastuksen ja kaiken tarpeisto on sallittu eläimille.
- Tuottaja mahdollistaa eläimen ohjaajalle puitteet, jotta eläimen ohjaaja voi pitää eläimen hyvinvoinnista huolta. Tiloissa ja ympäristössä eläimillä on mahdollisuus päästä ulos, juoda, syödä ja levätä tarpeen mukaan.
- Lupien ja sopimusten teossa on otettava huomioon eläinten osallisuus.
- Eläin on työryhmän jäsen eikä sivullinen eli kohdellaan sen mukaisesti.

- Markkinoinnissa pitää ilmaista oikeiden eläimien läsnäolo ja mahdollinen vuorovaikutus esityksessä. Pitää myös eritellä mikä eläin on kyseessä.
- Sopivien yhteistyökumppaneiden, rahoituksen ja sponsoreiden löytäminen
- Tarpeen määrittely ja sen brändääminen. Hyödynnetään markkinoinnissa eläimien osallisuutta.

Eläinteatteri haluaa saavuttaa toiminnallaan onnistumisia, kokemuksia ja elämyksen tunteita eläinavusteisesti. Draamakasvatus ja -opetus korostaa toiminnallisuutta ja yhdessä toimimista teatterin keinoin. Työtapoja käytetään ajattelun ja ymmärryksen kehittämiseksi. Toimintatavassa hyödynnetään kuvitteellisia roolihahmoja, tilaa ja aikaa. Roolien avulla voidaan käsitellä muuten vaikeita aiheita turvallisessa tilassa. Harjoitteet suunnitellaan niin, että saavutetaan ryhmätoiminnan tavoite. Draamanharjoitteiden avulla opitaan toimimaan roolissa, improvisoimaan ja kehittämään tunnetaitoja. (Opetushallitus 2022.) Oppaaseen tehty sivu draamakasvatuksesta ja -opetuksesta.

Kuva 6. Alkuperäinen sivu oppaasta, jota tiivistettiin tilaajan toiveesta. Kuvassa luetellaan draamakasvatuksen ja -opetuksen piirteitä, joita avataan aiemmin kappaleessa.

Aiempi kappale pohjaa edellytykset eläinteatteri esitykselle, jonka jälkeen ollaan valmiita esitykseen. Esitystilanteessa työryhmä on kommunikoinut koko tuotannon ajan ja tietää miten koiran kanssa toimitaan mahdollisesti muuttuvissa tilanteissa. Työryhmän lisäksi yleisö on tietoinen eläimen läsnäolosta ja mahdollisesta osallistavasta toiminnasta. Esitys on käsikirjoitettu, mutta tarinassa on liikkumavaraa koiran toiminnan mukaan. Esimerkiksi vuoden 2023 Eläinteatteri Elmerin joulunäytöksessä etsittiin kadonnutta joulupakettia ja pakettia etsitään koiran liikkumisen mukaan. Paketin etsinnän lisäksi oli osallistavaa joululaulua ja tanssia, johon yleisö sai osallistua. Eläinteatteri esityksessä koiralla on keskeinen rooli, joka kannattelee juonta ja juoni voi elää koiran käytöksen mukana, mutta kuitenkin käsikirjoituksen raameissa. Koiran luonne ja persoona saa näkyä, mutta koira on koulutettu ja osaa toimia ohjaajansa käskystä. Esitys ei ole liikkumaton ja täysin käsikirjoitettu, eläinteatteri toiminta on vuorovaikutteista esityksissä ja ryhmätoiminnassa.

Putoamisen anatomia (2023) elokuvassa bordercollie Messi tekee vaikuttavan ja palkitun suorituksen näyttelystään, esimerkiksi näyttelemällä kuollutta. Elokuvassa Messi esitti täysin elotonta, kun häntä kannettiin, suoritus oli uskottava. Messi oli koulutettu taitoon ennen suoritustaan, mutta harjoitteli elokuvaa varten kaksi kuukautta (Episodi 2024). Eläinteatteri esityksen koiran harjoittelua ei tehdä kiireellä ja pakolla vaan ajan kanssa ja toistoilla, niin kauan että tekeminen on koiralle selvää. Eläimen rooli voi olla eläinteatterissa aktiivinen tai passiivinen, mutta eläinteatteri esityksessä se on useimmiten aktiivinen. Aktiivisessa roolissa koiralla on rooli esityksen käsikirjoituksessa. Passiivisessa roolissa koira tai muu eläin on läsnä, mutta sillä ei ole käsikirjoitettua roolia. Esimerkiksi jos esitys tapahtuu maatilaympäristössä, hevonen voi olla laiduntamassa aitauksessa ja olla osana esitystä ilman roolia. (Tuomarmäki 2024.)

“Kulttuuri on elämää, esittävä taide kuvaa elämää, eläimet ovat yksi osa elämää.”

Tuomarmäki 2024

“Teatteri puhuttaa, saa aikaan tunteita, viihdyttää ja kun se on onnistunut, se herättää katsojassa tunteita ja tekee vaikutusta.”

Iso-Järvenpää 2024

Eläinteatteriesityksen tavoite on tuottaa eläinavusteisesti teatteria draamakasvatuksen viitekehyksellä (kuva ?). Esityksen, kuten kaiken taiteen ja kulttuurin, tarkoitus voi olla itseisarvona

viihtyminen ja kokeminen. Sevänen (2018) toteaa taiteen itseisarvosta, että esteettiset arvot ovat arvokkaita sellaisinaan. Kauneuden tai ylevyyden kokemusta ei tarvitse perustella tiedollisilla, moraalisisilla, uskonnollisilla tai käytännöllisillä syillä. Taide ja kulttuuri on itsessään arvokasta, ilman tavoitteita ja päämäärää.

5.3 Eläinten rooli taiteessa ja kulttuurissa

Hankkiessani tietoa kehitysohoni, pohdin eläimien roolia muissakin konteksteissa, kuin eläinteatterissa. Analysoidessa eläinteatteria on tärkeää ymmärtää eläimien rooli muissakin taiteen ja kulttuurin kentillä. Vertailu eläinten rooleista antaa eri näkökulmia ja ymmärrystä eri näkökulmista. Suuri osa eläimiä käsittelevistä taiteista on visuaalista representaatiota, silloinkin ihmisen tulkitsemana (Gustafsson & Haapoja 2015, 116). Eläinteatterissa koira on roolissa, joka on toiminnan ydin ja se tekee toiminnasta eläinavusteisen. Niittymäki (2024) mainitsee eduskunnan luoman eläinavusteisen toiminnan ryhmän, joka edistää ja yhtenäistää toimintaa. Tästä voidaan todeta, että toiminta on tutkittua, ammattimaista ja toimivaa. Valtavirran kulutuksessa nähdään sosiaalisen median eläinvideot, joita voi kuluttaa tunteja. Useimmiten katsojalle välittyy suloinen ja hassu eläin, vaikka todellisuudessa eläin voi olla videon tilanteissa pelokas tai nolostunut. Hännän heiluminen ja innokas säntäily ei ole aina onnen tunne. Tuomarmäki (2024) suhtautuu kriittisesti eläinvideoihin. Keski-ikäiselle katselijalle ei välity ongelmia, joita videon eläin mahdollisesti kokee. Eläimien kanssa tehdään esittävää taidetta kyseenalaisilla keinoilla, jossa eläintä koulutetaan pelon ja kivun keinoin, joka on eettisesti väärin (Tuomarmäki 2024.). Haltian kevään 2024 päänäyttely Suomen luonto näytti Suomen perinteistä luontoa kaikkine vuodenaikoinen. Suomalaisen kulttuurin ylpeys on luonto ja sen kaikki neljä vuodenaikaa. Eläimet ovat osana kulttuuria, jotka esimerkiksi tiedostamattaan laiduntavat suomalaisten perinnemaisemaa. Perinnemaisemia ovat kedot, niityt, hakamaat ja metsälaitumet, joita lampaat laiduntavat perustarpeenaan. Perinnemaisemat ovat vähentyneet viime vuosikymmeninä, joten lampaiden työ perinnemaiseman hoidossa on merkittävää monimuotoisuuden suojelua. (Suomen luonnonsuojeluliitto 2024).

Pohdin eläimien roolien tarkoitusta ja merkitystä havainnoidessani eläimiä eri konteksteissa. Miksi Messi -koira oli merkittävässä roolissa Putoamisen anatomia –elokuvassa? Miksi Eläimet olivat Suomen luonto -näyttelyssä? Miksi Helsingin nuorisotoimi mahdollistaa kohtaamisia eläimien kanssa? Putoamisen anatomia (2024) elokuvassa tutkitaan murhaa, jossa perheen

vaimo joutuu epäilyksi miehensä murhasta. Perheen 11-vuotias lapsi Daniel, joutuu murhatutkimuksessa epäemukaviin tilanteisiin, mutta hän tukeutuu rakkaaseen koiraansa Snoop:iin. Snoop joutuu hengenvaaralliseen tilanteeseen, sillä Daniel testaa murhatutkinnan teoriaa koiraansa. Snoop on merkittävässä roolissa elokuvassa, katsojan silmissä se herättää vahvoja tunteita ja juonellisesti merkittävä. (Putoamisen anatomia 2023.) Onko koira viattomampi kuin ihminen, voiko koira olla paha? Koira on tässä roolissa merkittävä turva, kun kehenkään ihmiseen ei voi luottaa. Elokuvassa koiralla oli aktiivinen rooli, eli koira suorittaa käsikirjoitetun suorituksen. Haltian kevään 2024 näyttelykokonaisuudessa eläimet ovat kuvattuna luonnollisissa ympäristöissään, kuitenkin ihmisten tulkitsemana. Kun kuvataan luontoa ja ihminen on havainnoimassa, ihminen asettuu tarkkailevaan rooliin. Ihminen tulee kokemaan jotain, mikä ei ole hänen hallinnassaan vaan asettuu tarkkailemaan luonnon armoilla. Tutustuin perinteisiin kotieläimiin Fallkullan kotieläintilalla, suurin osa eläimistä on suomalaisia alkuperäisrotuja (Nuorten Helsinki 2024). Eläimien kohtaaminen omana itsenään eroaa esimerkiksi kuvataiteesta, jossa ihminen tulkitsee eläimen. Kohtaaminen on eläimen aito oleminen ja omana itsenään. Ympäristö on ihmisen luomaa, mutta ihminen ei ohjaa eläimien olemista. Fallkullan eläimet ovat hyvin tottuneita ihmiskohtaamisiin, sillä siellä vierailee vuosittain yli 80 000 kävijää (Nuorten Helsinki 2024).

Eläimiä on eri rooleissa taiteessa ja kulttuurissa, usein ihmisen tulkitsemana. Tulkitsemme koira ja luomme taidetta vain omasta näkökulmasta vai aidosti ymmärtäen eläintä. Kuten kaikessa muussa taiteessa, tuotos on tulkitseman oma. Eläimen aito rooli taiteessa ja kulttuurissa on, kun se on omassa luonnollisessa ympäristössään. Taiteessa se esittää jotakin, useimmiten ihmisen tulkitsemana, mutta sama pätee myös ihmisiin. Taide on tulkintaa ja eläimen rooli on siinä se, miten se on tulkittu. Eläinteatterissa koira on osa työryhmää ja se toimii osana sitä, kuten ihmiset työryhmässä. Työryhmän osapuolia arvostetaan tasa-arvoisesti, mutta eläimellä on kuitenkin eri lähtökohdat ja vaatimukset kuin työryhmän ihmisillä.

5.4 Eläinteatterin mahdollisuudet ja haasteet

Koko kehitystyön ajan eläinten hyvinvointi on ollut jalustalla, joka on myös toiminnan tavoitteena: saada aikaan hyvinvointia. Eläinteatteriesitys ja ryhmätoiminnan tavoite on parantaa hyvinvointia teatterin ja draaman keinoin. Salminen (2024) pohtii eläinteatteritoiminnan istuttamista hyvinvoinnin piiriin. Esimerkiksi vanhainkoteihin työpajoja, joihin voisi tätä kautta saada julkista rahoitusta. Hyvinvoinnin perustelu tutkimuksilla ja näytöllä mahdollistaisi toiminnan

laajentamisen sosiaali- ja terveysalalle. Toimintaa on Suomessa laaja-alaisesti eri ympäristöissä ja sille on kysyntää. Laadukkaan ja turvallisen siitä tekee, kun eläin on testattu toimintaan soveltuvaksi. (Niittymäki 2024.) Eläinavusteisella toiminnalla saavutetaan psyykkisiä, fyysisiä ja sosiaalisia hyvinvointivaikutuksia. Konkreettisia vaikutuksia ovat esimerkiksi verenpaineen lasku, pelkotilojen ja levottomuuden väheneminen. Eläimen ja ihmisen välinen vuorovaikutus edistää oppimista, turvallisuuden tunnetta ja ihmisen itsetuntoa. (Velde 2005.) Eläinteatterissa koiran läsnäolo helpottaa tilanteissa, joissa esimerkiksi esiintyminen jännittää osallistujaa. Koira edistää osallistujien vuorovaikutus- ja läsnäolotaitoja. Koiran läsnäolo itsessään voi helpottaa osallistujien läsnäoloa ja vuorovaikutustaitoja. (Tuomarmäki 2024.)

Havainnoidessani Suomen luonto (2024) näyttelyssä uppouduin Suomen luonnon maailmaan ja pysähdyin huomaamaan, miten ylivilittynyt mieli pysähtyy. Tarvitsin tämän ympäristön, jotta annoin mielen rauhoittua läsnäololle. Luonnon äänet, maisemat ja tuntuma antoi kaikille aisteille käskyn tarttua hetkeen. Tutkiessani luonnon hyvinvointivaikutuksia huomasin niiden olevan melkein identtiset eläinavusteisuuden hyvinvointivaikutusten kanssa. Vetääkö meidän alkukantainen tarpeemme takaisin luontoon, kun haluamme voida hyvin ja olla läsnä. Luonnon ja eläinavusteisuuden yhtenevät hyvinvointivaikutukset ovat verenpaineen aleneminen, huonojen fyysisten oireiden väheneminen, stressin lievittyminen, mielialan koheneminen, fyysisen aktiivisuuden lisääntyminen ja sosiaalisen hyvinvoinnin lisääntyminen. (Mielenterveystalo 2024.) Niittymäki (2024) on tehnyt huomion opetustyössään eläinalalla, että ihmisten suhde luontoon ja eläimiin on muuttunut etäisemmäksi. Eläimien kohtaaminen ja miten eläimistä pidetään huolta, voitaisiin käyttää peilinä ihmisten hyvinvoinnin parantamiseksi. Kun eläimien hyvinvoinnista pidetään kokonaisvaltaisesti huolta, ne ovat terveitä ja voivat hyvin. Eläinten hoitaminen olisi hyvä menetelmä opettaa hyvinvointia lapsille ja nuorille. (Niittymäki 2024.)

Kehitystyössä on tärkeää pohtia kriittisesti, jotta voidaan kehittyä. Eläinteatterissa on tärkeää pohtia toiminnan eettisyyttä, sillä eläimen asema ei ole sama kuin ihmisen. Eläinten suojaksi on eläintensuojelulaki, jonka on tarkoitus edistää eläinten hyvinvointia ja hyvää kohtelua, sitä tulee soveltaa aina eläinten kanssa. Eläimen on saatava riittävästi sopivaa ravintoa, vettä, lepoa ja liikuntaa. (Finlex 1996.) Kaikissa haastatteluissa toistui eläimien hyvinvointi, joka on lähtökohta eläinavusteiselle toiminnalle. Eläin ei voi ihmisen lailla vaatia oikeuksia ja puhua, siksi eläimen kanssa työskentelevän vastuulla on pitää huolta työparistaan. Eläinavusteinen toiminta on laadukas ja turvallinen, kun eläin on testattu toimintaan soveltuvaksi (Niittymäki 2024).

Kaikki eläimet eivät sovi eläinavusteiseen toimintaan, kuten ei jokainen ihminenkään sovi kaikille aloille. Toiminta on turvallista, kun kaikki osapuolet ovat omasta tahdostaan mukana. Kehitystyön tuloksena tulee opas uusille toimijoille, jolla on tarkoitus saada lisää toimijoita. Uudet toimijat tuovat koulutettuja koiria, eikä koirien työmäärä kasva. Eli toiminta ei kasva koiran kustannuksella, vaan tulee lisää työpareja ja osaamista. Tuomarmäki (2024) painottaa perusteellisen koulutuksen tärkeyttä, se vaatii aikaa, toistoja ja kärsivällisyyttä koiranohjaajalta ja koiralta. Esitysten ja ryhmätoiminnan toteuttaminen on koiralle mieluisaa ja palkitsevaa, kun se ymmärtää mitä tekee, eli sitä on koulutettu tarpeeksi kyseiseen toimintaan.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Kehitystyössä sain Eläinteatteritoimijan, kulttuurituottajan, eläinavusteisen toiminnan ja teatterin näkökulman määritelmän eläinteatterista. Haastatteluiden avulla sain raamit eläinteatteritoiminnalle ja vastauksen mitä eläinteatteritoiminta vaatii. Eläinteatterin määrittämisen taustalla pohdin eläimen roolia taiteessa ja kulttuurissa, jotta ymmärrän eläimien lähtökohtia toimia mukana taiteessa. Eläimen roolin pohdinta toimi pohjana, josta oli hyvä lähteä pohtimaan myös kriittisesti mitä eläinteatteri on. Eläinteatteri on eläinavusteista teatteri- ja ryhmätoimintaa draaman keinoin, jonka tavoitteena on hyvinvoinnin parantaminen. Eläinteatterin tavoittelema hyvinvointi on kehittää vuorovaikutustaitoja, läsnäoloa ja itseilmaisua. Toiminnan eläinavusteinen ja draamamenetelmät ovat tutkitusti hyvinvointia ja oppimista edistäviä. Opas on toteutettu käyttäjäystävällisesti, jotta täysin uudet tekijät ymmärtävät mistä eläinteatterissa on kyse. Oppaan avulla halutaan tavoittaa eläinteatterista kiinnostuneet ja toimintaa aloittelevat henkilöt.

6.1 Jatkotoimenpiteet

Tuotos tilaajalle tämän opinnäytetyön tuloksena on opas uusille toimijoille. Opas on myös tietopaketti niille, joille eläinteatteri on uusi käsite. Opas kertoo mitä eläinteatteri on ja miten ryhtyä eläinteatteritoimijaksi koirasi kanssa tai apuohjaajaksi toiselle toimijalle, jolla on koira tai muu eläin. Tuotoksessa käydään läpi kriteerit, jota vaaditaan eläinteatteriohjaajalta ja eri osaamisalat, joissa voi toteuttaa eläinteatteria. Opas on toteutettu mukailemaan Eläinteatteri Elmerin muuta ulkoasua, kuten logoa ja päivitettyjä nettisivuja, jotka toteutin harjoittelussani Eläinteatteri Elmerissä. Toivon, että opasta käytetään pienellä kynnyksellä. Toimintaan ensikertaa osallistuva voisi esimerkiksi tutustua toimintaan oppaan avulla. Opas on toteutettu konsultoiden tilaajan tarpeita koko prosessin ajan, jotta tuotos vastaa tilaajan tarpeisiin. Opas annetaan tilaajalle pilvitiedostona ja myönnetään täydet oikeudet Eläinteatteri Elmerille, jotta opasta voi muokata jatkossa tarpeen mukaan. Uusien toimijoiden opas on liitetty tämän opinnäytetyön liitteisiin.

6.2 Arvio työn onnistumisesta

Kokonaisuus on onnistunut, sillä tein työn tarpeeseen. Eläinteatteri Elmeri haluaa saada lisää toimijoita ja laajentaa toimintaansa, jonka edistämiseen tein oppaan. Aineistonhankinta menetelmät tukivat kehittämistyötäni ja saavutin niiden avulla tavoitteeni. Haastatteluiden avulla sain ammattimaisen näkökulman eläinteatterin eri osa-alueista ja roolini oli vuorovaikutteinen.

Oppaan sisältö muovautui paljon prosessin aikana. Oppaan sisältöä on tiivistetty käyttäjäystävällisemmäksi tilaajan toiveesta, eli tietoperustaa vähennetty alkuperäisestä. Jälkeenpäin olisin ehkä pitänyt kiinni enemmän hankkimasta aineistostani, mutta päätin että oppaan hyödyllisyys sekä käyttäjäystävällisyys on tärkeämpää. Havainnointien avulla sain taustaa ymmärtääkseni eläinten roolia eri taiteiden ja kulttuurin muodoissa. Havainnointitilanteet olivat tarkastelua eläinten eri rooleista, jolloin minun roolini oli passiivinen. Aineistonhankinta menetelmät antoivat monipuolisen näkemyksen lopputuotokseen.

LÄHTEET

Aaltoja, Elisa & Keto, Sami & Gustafsson, Laura & Haapoja, Terike & Kilpi, Eeva 2015. Eläimet yhteiskunnassa, 7–9 & 116. Helsinki: Into Kustannus Oy

Branderburg, Cecilia von 2008. Kulttuurin ja hyvinvoinnin välisistä yhteyksistä, Näköaloja taiteen soveltavaan käyttöön, 16-18. Opetusministeriön julkaisuja. Viitattu 5.3.2024.

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79051/opm12.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Eläinteatteri Elmeri ry 2024. Eläinteatteri Elmerin tarina. Viitattu 5.3.2024. <https://elainteatteri-elmeri.net/>

Finlex 1996. Eläinsuojelulaki 247/1996, 5 § Eläintenhoito. Viitattu 2.4.2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1996/19960247>

Helsingin sanomat 2024. Tappoiko vaimo puolisonsa? Kiehtova menestys elokuva pohtii totuuden olemusta. Elokuva-arvio. Viitattu 26.3.2024. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000010139930.html>

Humak 2024. Tutkimuksellisen kehittämistyön lähestymistavat ja menetelmät. Opinnäytetyö YAMK. Viitattu 28.3.2024. <https://humak.libguides.com/c.php?g=688355&p=4925417>

Hämeenaho, Pilvi & Koskinen-Koivisto, Eerika & Mäkinen, Minna & Väkeväinen, Nina 2022. Havainnointi ja haastattelu, kulttuurien tutkimuksen menetelmät. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 28.3.2024. https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/84079/1/Hameenaho_Kulttuurien-tutkimuksen-menetelmat_179-205.pdf

Juhila, Kirsi 2024. Teemoittelu: Analyysitavan valinta ja yleiset analyysitavat. Tampereen yliopisto. Viitattu 26.3.2024 <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/teemoittelu/>

Kahilaniemi, Eeva 2016. Eläinavusteinen interventio– asiakkaan toiminnallinen tukeminen koira-avusteisin menetelmin. Viitattu 2.4.2024. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/124508/OppariEevaKahilaniemi2016docx.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Kerttula, Anu 2021. Indonesiasta löytyi maailman vanhin tunnettu luolamaalaus – ainakin 45 000 vuotta vanhan teoksen tekijä ikuisti myös kädenjälkensä. Viitattu 27.3.2024. <https://yle.fi/a/3-11736448>

Koirat kasvatus- ja kuntoutus työssä ry 2024. Viitattu 27.3.2024. <https://www.kasvatus-kuntoutuskoirat.fi/>

KvaliMOTV 2024. 6.3 Haastattelu. Viitattu 7.3.2024. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3.html

Laitinen, Liisa 2017. Näkökulmia taiteen ja kulttuurin sosiaalisen hyvinvoinnin vaikutuksista. Viitattu 5.3.2024. <https://www.sitra.fi/artikkelit/nakokulmia-taiteen-ja-kulttuurin-sosiaalisen-hyvinvoinnin-vaikutuksiin/>

Leinonen, Pia 2010. Oikeasti vai leikisti – Hahmotelma eräästä teatterikäsituksesta. Novia. Näyttämötaide Vaasa. Opinnäytetyö. Viitattu 19.3.2024.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/799864/Leinonen_Pia.pdf;jsessionid=6D72109531AA96C775B216A754AC27B3?sequence=2

Lipponen, Raukola-Lindblom, Ikäheimo, Mattila-Rautiainen, Vainio & Paasonen 2023. Eduskunnan eläinavusteisen työryhmän työstämä esitys eläinavusteisuuden määrittelystä Suomessa, Eläinavusteisuus Suomessa. Viitattu 27.3.2024. https://docs.google.com/document/d/15UpY5gmlvun6gzwbhterzyIbTFqaZ6KPKFc9DEHMT_Y/edit

Luke 2022. Eläinavusteisuus vastuullisesti käyttöön hyvinvointialueiden ja kuntien palveluihin. Viitattu 27.3.2024 https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/551965/PolicyBrief_03_2022_fin.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Mielenterveystalo 2024. Miten luonto vaikuttaa hyvinvointiin? Viitattu 2.4.2024. <https://www.mielenterveystalo.fi/fi/omahoito/hyvinvointia-luonnosta/miten-luonto-vaikuttaa-hyvinvointiin>

Museot.fi 2024. Suomen luonto. Näyttelykalenteri. Viitattu 26.3.2023 https://museot.fi/nayttelykalenteri/index.php?nayttely_id=15376

Nuorten Helsinki 2023. Fallkullan kotieläintila. Nuorisotilat. Viitattu 26.3.2024. <https://nuorten.hel.fi/nuorisotalot/fallkulla/#esittely>

Opetushallitus 2024. Draaman opettamisesta. Viitattu 27.3.2024.

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/draaman-opettamisesta>

Pesonen, Heikki 2023. Uskontoperinteiden eläinsuhteiden moninaisuus. Suomen ev. -lut. kirkon tutkimusjulkaisuja. Viitattu 27.3.2024. <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/9442156d-0ccb-4370-8acf-c209542d1dca/content>

Rentola, Kari 1993. Tie teatteri-ilmaisuun, 19. Viitattu 12.4.2024

Sevänen 2018. Taiteen itseisarvo ja uusliberalistinen kulttuuripolitiikan vieraat keinot. Viitattu 27.3.2024. <https://www.teme.fi/fi/liitos/taiteen-itseisarvo-ja-uusliberalistisen-kulttuuripolitiikan-vieraat-keinot/>

Suomen luonnonsuojeluliitto 2024. Perinnemaisemien hoito. Viitattu 12.4.2024. <https://www.sll.fi/hirvijokilaakso/toiminta/toiminta-z/>

Triet, Justine 2023. Putoamisen anatomia. Elokuva. Viitattu 12.4.2024

Väisänen, Aino 2023. Eläinten reprensatio esittävässä taiteissa. Teatterikorkeakoulu. Esittävien taiteiden lavastuksen maisteriohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 27.3.2024. https://taju.uniarts.fi/bitstream/handle/10024/7884/V%c3%a4is%c3%a4nen_Aino_2023.pdf?sequence=1&isAllowed=y

HAASTATTELUT

Kaikki haastattelut on tehnyt Jonna Taimela.

Tuomarmäki, Minna 2024. Eläinteatteri Elmeri ry Hallituksen puheenjohtaja, eläinteatteriohjaaja. Haastattelu ja äänitys 1.3.2024

Salminen, Tina 2024. Kulttuurituottaja. Videohaastattelu 8.3.2024

Niittymäki, Kirsi 2024. Eläinala lehtori, Ammattiopisto Livia. Videohaastattelu 13.3.2024

Iso-Järvenpää, Elina 2024. Varapuheenjohtaja, Turun ylioppilasteatteri. Videohaastattelu 25.3.2024

LIITTEET

Opas uusille toimijoille:

Tutustu Eläinteatteriin

Opas uusille eläinteatteriohjaajille

Hei sinä eläinteatterista kiinnostunut!

Sinä teatteri- tai ryhmänohjaaja tai eläinteatterista kiinnostunut, tämän oppaan tarkoitus on tutustua eläinteatterin ja opastaa toimintaan mukaan.

Luettuasi tämän, sinäkin voit aloittaa matkasi eläinteatteriohjaajaksi!

Eläinteatteri Elmeri ry:n tarkoituksena on järjestää kiertävää eläinavusteista teatteria esityksinä ja harrastus- ja virkistystoimintana, sekä kehittää eläinteatteritoimintaa erilaisten yhteisöjen hyväksi.

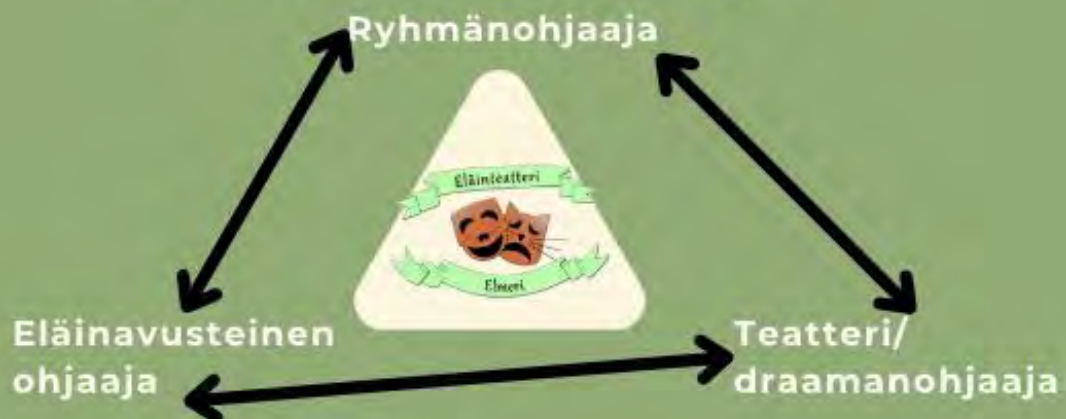

Elänteatteri Elmeri ry

- **Elänteatteriesityksiä** jotka ovat teatteriesityksiä, joissa mukana on oikeita eläimiä usein koiria.
- **Elänteatteriryhmätoiminta** yhdistää eläinavusteista toimintaa ja teatteri- ja draama harjoitteita.
- Erityisosaamistamme on **koira-avusteinen elänteatteriryhmätoiminta hyvinvoinnin ja vuorovaikutuksen kehittäjänä.**

(Elänteatteri Elmeri ry 2024)

Elänteatteriohjaaja

Kaksi yhdessä = Elänteatteritoiminta

Jos sinulla on molemmat koulutukset voit toimia yksin, mutta kaksi ohjaajaa voi yhdistää osaamisensa.

Elänteatteriohjaaja

Mitä osaamista elänteatteriohjaajalla tai -työparilla on?

Eläinavusteinen ohjaaja

Teatteri- ja draamaohjaaja

Elänteatteriohjaaja

Sinulta löytyy osaamista teatterista, ryhmänohjaamisesta tai eläinavusteisuudesta. Kokemus voi olla harraste tai ammattitason osaamista.

Sinulla ei tarvitse olla kaikkea osaamista, jolloin voit muodostaa työparin toisen ohjaajan kanssa.

Tule meille oppimaan mitä on elänteatterin ohjaaminen!

- Hyödyntää työparin osaamista omassa työssään.
- Ymmärtää oman ja muiden osaamisen toiminnassa.
- Käyttää ryhmänohjaustaitoja yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi.
- Osaa olla joustava.
- Ymmärtää eläinavusteisuuden ja osaa toimia koiran kanssa (s.6)

Eläinavusteinen ohjaaja

Mitä ominaisuuksia eläinavusteisella ohjaajalla on?

Testattu koira

Koiran tulee suorittaa soveltuvuuskoe, että se sopii luonteensa ja osaamisensa puolesta eläinavusteisuuteen. Soveltuvuus kokeessa asiantuntijat arvioivat koiran soveltuvuuden erilaisten tehtävien avulla. Kokeessa kartoitetaan:

- Koiran reagointia erilaisiin pintoihin ja ääniin.
- Omistajan ja koiran yhteistyötä.
- Koiran suhtautumista muihin ihmisiin.
- Onko koira pelokas tai aggressiivinen.

Kokeen tarkoitus on testata sopivat lähtökohdat eläinavusteisuuteen, eli peruskavastus toteutuu. Soveltuvuuskokeen läpäisy on vihreä valo, että koira soveltuu toimintaan. Soveltuvuuskoetta toteuttaa **Koira kasvatus ja kuntoutustyössä ry**

(Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry 2022)

Ryhmänohjaustaito

Kokemusta, osaamista tai koulutusryhmän ohjaamisesta.

Koiran lukutaito

Kun työparin on koira, pitää osata ymmärtää ja kommunikoida koiran kanssa molemmin puolisella luottamuksella. Eläinavusteisuus toteutetaan eläimen ehdoilla, ei kustannuksella. Tähän taitoon kuuluu myös ymmärrys eläimen hyvinvoinnista ja sen perustarpeista. Perustaiteiden lisäksi työn on oltava koiralle mieltuisaa ja motivoivaa. Kaikki koirat eivät sovellu työpariksi eläinavusteisuuteen.

Teatteri- ja draamaohjaaja

Mitä teatteri- ja draamaosaamista elänteatteriohjaajalta toivotaan?

Teatteriohjaaminen

- Osaa ohjata ryhmiä teatterin keinoin
- Osaa luoda teatteriesityksiä ja toimintaa
- Ymmärtää teatterin toimintatavat ja tavoitteet
- Osaa ottaa eläimen osaksi esityksiä ja ryhmätoimintaa

Draamakasvatus- ja opetus

Draamakasvatus ja -opetusta käytetään teatteriesityksissä ja ryhmätoiminnan toteutuksessa:

- Draama on toiminnallista, elämyksellistä ja kokemuksellista opetustoimintaa, jossa keskitytään yhdessä toimimiseen teatterin keinoin.
- Draaman avulla kehitetään vuorovaikutustaitoja.

(Opetushallitus 2023)

Elänteatterituotanto

Mitä tulee ottaa huomioon elänteatteri ryhmätoiminnassa ja esityksissä?

- Eläimien hyvinvointi, josta eläimen ohjaaja on vastuussa.
- Eläimen ohjaaja ohjaa eläintä ja ryhmää, miten eläimen kanssa työskennellään, sillä muu työryhmälle eläinavusteisuus voi olla täysin uutta.
- Varautuminen ja ennakointi, jos eläin sairastuu tai ei kykene esiintymään
- Koko työryhmän tiedotus eläimien osallisuudesta tuotannossa, huomioon ottaen allergiat ja motivaatio työskennellä eläimien kanssa.
- Työryhmä ymmärtää, että tuotannossa on eläimiä. Esimerkiksi äänitasoissa ja liikkumisessa.
- Eläimet ovat yksilöitä, huomioidaan esityskohtaisesti. Esimerkiksi pystyykö eläin työskentelemään lasten kanssa.
- Toistot ja kärsivällisyys ovat osa eläinavusteista työskentelyä, otetaan huomioon koko tuotannon aikataulutuksessa harjoituskaudesta esityksiin.
- Eläimien kanssa työskentely pitää olla vapaaehtoista, jotta se on turvallista kaikille osapuolille.
- Tilojen, lavastuksen ja kaiken tarpeisto on sallittu eläimille
- Tuottaja mahdollistaa eläimen ohjaajalle puitteet, jotta eläimen ohjaaja voi pitää eläimen hyvinvoinnista huolta. Tiloissa ja ympäristössä eläimillä on mahdollisuus päästä ulos, juoda, syödä ja levätä tarpeen mukaan.
- Lupien ja sopimusten teossa on otettava huomioon eläinten osallisuus.
- Eläin on työryhmän jäsen ei sivullinen, eli kohdellaan sen mukaisesti.
- Markkinoinnissa pitää ilmaista oikeiden eläimien läsnäolo ja mahdollinen vuorovaikutus esityksessä. Pitää myös eritellä mikä eläin on kyseessä.
- Sopivien yhteistyökumppaneiden, rahoituksen ja sponsoreiden löytäminen
- Tarpeen määrittely ja sen brändääminen. Hyödynnetään markkinoinnissa eläimien osallisuutta.

Perehdytys elänteatteri-ohjaajaksi

Ota yhteyttä Elänteatteri Elmeriin ja tule oppimaan kurssille, leirille tai työpajalle. Tekemällä oppii on Elänteatteri Elmerin toimintatapa, me perehdytämme elänteatteri-osaamisen.

Elänteatteri Elmeri ei toteuta eläinavusteiseen toimintaan vaadittavia koulutuksia, vaan tarjoaa ohjauksen toimimaan **yhdistyksen alla tai omatoimisesti**. Elänteatteri Elmeri haluaa levittää ilosanomaansa ja saada lisää elänteatteri-ohjaajia iloiseen joukkoonsa!

Tervetuloa elänteatteri-ohjaajaksi

Odotamme innolla tulevia yhteistöitä ja seikkailuja karvakamujemme kanssa!

-Elänteatteri Elmeri ry

Oppaan on tehnyt Humakin kulttuurituottajaopiskelija Jonna Taimela

Haastattelukysymykset:

Minna Tuomarmäki Eläinteatteri Elmeri ry hallituksen puheenjohtaja

1. Esittele itsesi omin sanoin
2. Ammattisi, koulutus ja roolisi Eläinteatteri Elmerissä.
3. Määrittele Eläinteatteri Elmeri? Erittele sen palvelut ja kohderyhmät.
4. Miten Eläinteatteri Elmerin syntyi.
5. Kerro Eläinteatteri Elmerin nykytila.
6. Kulttuurituotannon rooli Eläinteatteri?
7. Mitä eläinteatteri tuotanto vaatii?
8. Eläinteatteri vahvuudet ja kehittämisen tarpeet.
9. Miltä näyttää Eläinteatteri tulevaisuus?
10. Mikä on Eläinteatterin tarve ja tarkoitus?
11. Mitä opintoja tai taitoja vaaditaan Eläinteatterin työntekijältä? Mitä ammattilaisia Eläinteatterissa voisi työskennellä?
12. Miksi eläinteatterin toiminta on tärkeää? Esimerkiksi sen hyvinvointi ja terveysvaikutukset?
13. Miten eläinavusteista toimintaa/eläinteatteria tulisi hyödyntää isommassa kuvassa, mahdollisesti terveyden huollossa?
14. Miten eläinavusteinen toiminta ja kulttuuri ovat sidoksissa toisiinsa?
15. Mikä tieto on oleellista eläinavusteisen toiminnan ja kulttuurituotannon tekijöille?
16. Mikä on eläinten yleinen asema kulttuurissa ja taiteessa?
17. Kuvaile ja kerro, mitä tarkoittaa, kun työparina on koira.
18. Miten eläin työntekijänä eroaa ihmisestä työntekijänä?
19. Onko eläinteatteri toiminta eettistä?
20. Mitä uutta ja erilaista eläinteatteri mahdollistaa, verraten muuhun teatteriin?
21. Miten eläinten rooli näkyy kulttuurissa tällä hetkellä?
22. Onko eläinten rooli kulttuurissa objektina vai tekijänä?
23. Vapaasana.

Tina Salminen kulttuurituottaja, haastattelukysymykset:

1. Esittele itsesi omin sanoin.
2. Kerro polustasi kulttuurituottajaksi.

3. Miten olet ollut osana eläinteatteri toimintaa?
4. Kuvaile ja kerro kulttuurituottajan työnkuvaa.
5. Kerro kulttuurituottajan näkökulmasta eläinteatteri toiminnasta.
6. Mikä työnkuva kulttuurituottajalla olisi eläinteatterissa?
7. Mitä mahdollisuuksia näet kulttuurituottajan ja eläinavusteisen toiminnan yhteistyöstä?
8. Mikä on eläinteatterin tarve ja tarkoitus kulttuurituottajan näkökulmasta?
9. Mitä ajatuksia herättää kulttuurituottajana, että työvälineenä on eläin?
10. Miten kulttuurituottaja voi varmistaa, että tuotanto on eettistä eläimen kanssa?
11. Mitä kehitysideoita eläinteatterin laajentamiseen muualle Suomeen?

Kirsi Niittymäki eläinavusteisen toiminnan ammattilainen, haastattelukysymykset:

1. Esittele itsesi.
2. Mikä on ammattisi ja koulutus?
3. Määrittele eläinavusteinen toiminta.
4. Miten olet ollut mukana Eläinteatteri Elmerin toiminnassa?
5. Kuvaile eläinavusteisen toiminnan työympäristön nykytilaa? Mitä kehitysmahdollisuuksia olisi?
6. Kulttuurituotannon ja eläinavusteisen toiminnan yhteistyön mahdollisuudet ja mahdolliset haasteet?
7. Miten eläinten kanssa työskentelevä voi varmistaa toiminnan eettisyyden?
8. Kerro ammattilaisen näkökulmasta mitä on, kun koira on työparina?
9. Miten ammattitaitoasi voisi hyödyntää eläinteatteri toiminnassa?
10. Eläinteatterin tarve ja tarkoitus?
11. Minkä alan osaajia voisi hyödyntää eläinteatterin toiminnassa?
12. Mitä tulisi ottaa huomioon eläinavusteisen toiminnan näkökulmasta, kun eläinteatterin toimintaa laajennetaan/levitetään?
13. Tuleeko mieleen, ketä olisivat hyviä yhteistyökumppaneita eläinteatterille?
14. Miten kehittäisit itse eläinteatterin toimintaa?
15. Eläinavusteisen toiminnan hyvinvointivaikutukset? Miten tätä toimialaa voisi hyödyntää enemmän eläinteatterissa?

Elina Iso-Järvenpää varapuheenjohtaja Turun ylioppilasteatteri, haastattelukysymykset:

1. Esittele itsesi
2. Mikä on ammattisi ja koulutus?
3. Mitä on teatteri?
4. Mikä on teatterin tarve ja tarkoitus?
5. Mitä kaikkia osajia teatterissa voi työskennellä?
6. Objektiiivinen mielikuva eläinteatterista? Mitä ajatuksia herättää?
7. Mitä eläinteatteri voisi olla parhaimmillaan?
8. Erittele mikä olisi kulttuurituottajan rooli eläinteatterissa?
9. Kerro teatterin tuotanto alusta loppuun.
10. Mitä eläimen ohjaajan pitäisi ottaa huomioon tuotantoa suunnitellessa ja tehdessä?
11. Onko eläimillä pääsyä esiintymispaikoille? Esim. Allergiat huonioon ottaen.
12. Mitä ajatuksia herättää eettisestä näkökulmasta, kun tuotannossa on mukana eläin?
13. Ketkä olisivat hyviä yhteistyökumppaneita eläinteatterille?
14. Mitkä ovat eläinavusteisen toiminnan ja teatterin yhdistämisen hyvät ja huonot puolet?
15. Kehitysideoita eläinteatterin toimintaan ja laajentamiseen?
16. Miten draamaa ja teatteria voidaan soveltaa ryhmätoiminnan vuorovaikutuksen kehittämiseen?
17. Miksi draama on hyvä toimintatapa ryhmän vuorovaikutuksen kehittämiseen?

